

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๒/๒๕๖๑

วันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ประกอบมาตรา ๑๘๗ นำมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้อง
ได้หรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สอง คู่สมรสของผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นให้บุคคลอื่นถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่

บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก
ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘)
(๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภา
ที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลง
หรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง
ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย
และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่
ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง

ให้ผู้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้พ้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสองเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

มาตรา ๑๗๐ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐

(๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗

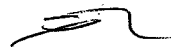
(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

มาตรา ๑๘๗ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด

ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่บุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น
ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
ตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้

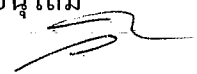
มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตร
ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของ
บุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย

มาตรา ๒๖๔ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้
รัฐธรรมนูญนี้ เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่
ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ และให้นำความในมาตรา ๒๖๓
วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม

รัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แล้ว ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่
บัญญัติไว้สำหรับรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๐ ยกเว้น (๖) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๘๘ (๑๒)
(๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๗๐ ยกเว้น (๓) และ (๔) แต่ในกรณี
ตาม (๔) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๘๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และยกเว้นมาตรา ๑๗๐
(๕) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๑๘๔ (๑)

การดำเนินการแต่งตั้งรัฐมนตรีในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช
๒๕๕๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๘ แต่ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสองด้วย

ให้นำความในมาตรา ๒๖๓ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การสมัครรับเลือกตั้งเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งและวรรคสามด้วยโดยอนุโลม

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๗ ให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

๑๓๑

๑๓๑

(๕) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี

๑๓๑

๑๓๑

๓. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๔ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ในห้างหุ้นส่วนจำกัด รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

(๒) ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด รัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

มาตรา ๕ ในกรณีที่รัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และ

(๒) โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้นิติบุคคลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และเมื่อได้ดำเนินการโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้กับนิติบุคคลใดแล้ว ให้รัฐมนตรีแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ออนหุ้นส่วนหรือหุ้นนั้น

มาตรา ๖ นิติบุคคลที่รัฐมนตรีจะโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้จัดการตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจจัดการกองทุนส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาด

หลักทรัพย์หรือนิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นตามกฎหมายโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ความเห็น

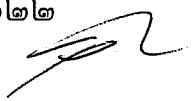
ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม หรือไม่

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้อง ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ว่า นายคอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ซึ่งส่งผลให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อรัฐมนตรีกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ที่ให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์ต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ให้ส่งเรื่องนายคอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ซึ่งส่งผลให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ให้แจ้งผู้ร้องทราบ และแจ้งผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า กรณีที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าการมีคำวินิจฉัยและการยื่นคำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นว่า ผู้ร้องเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๓ บัญญัติให้ผู้ร้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปและมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งจัดทำขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ วรรคหนึ่ง (๓) ใช้บังคับแล้ว การดำรงตำแหน่งต่อไปเพียงใดให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ด้วยเหตุนี้ ผู้ร้องจึงพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ แต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ส่วนการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ของผู้ร้องก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้บังคับ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การดำเนินการสืบสวน สอบสวน การไต่สวน การดำเนินคดีหรือการดำเนินการอื่นใด ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ร้องซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและสามารถดำเนินการใด ๆ ได้เช่นเดียวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๒

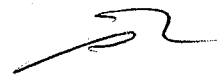

การดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงของผู้ร้องเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อสืบสวนหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้ร้องได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องทราบเหตุแห่งการร้องและให้ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน รวมทั้งให้โอกาสมาให้อัยคำต่อคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว การใช้อำนาจของผู้ร้องเพื่อให้มีการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีนี้เป็นการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายให้อำนาจไว้ ส่วนที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘ วรรคสอง บัญญัติว่า “การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยประธานในที่ประชุมและกรรมการที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ และให้กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ผู้ร้องมีกรรมการจำนวนสี่คน ซึ่งกรรมการแต่ละคนได้ลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติและปรากฏว่ามีคะแนนเสียงเท่ากันสองต่อสองเสียง ประธานในที่ประชุมจึงมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘ วรรคสอง ดังนั้น การลงมติในการประชุมของผู้ร้องโดยมีคำวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ และให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม จึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘ วรรคสอง

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อมามีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ประกอบมาตรา ๑๘๗ นำมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องได้หรือไม่ เพียงใด

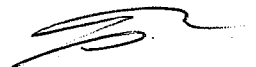
พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ และให้นำความในมาตรา ๒๖๓ วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

ด้วยโดยอนุโลม” วรรคสอง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งนอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แล้ว ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้สำหรับรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๐ ยกเว้น (๖) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๙๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๗๐ ยกเว้น (๓) และ (๔) แต่ในกรณีตาม (๔) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๙๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และ ยกเว้นมาตรา ๑๗๐ (๕) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๑๘๔ (๑)” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การดำเนินการแต่งตั้งรัฐมนตรีในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๘ แต่ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคสองด้วย” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เป็นบทเฉพาะกาลที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารเป็นไปโดยต่อเนื่อง จึงบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ โดยคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง ได้ยกเว้นไม่ให้นำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และเหตุต้องพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีบางประการที่กำหนดไว้สำหรับรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้มาใช้บังคับ ซึ่งหลักการลักษณะเช่นนี้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับที่ผ่านมา เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๘ วรรคสาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๑๗ วรรคสี่ เป็นต้น ในส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้กำหนดคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ไว้โดยต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๒๐ และตามมาตรา ๘ เป็นต้น และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้สำหรับรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๐ เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ

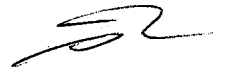
ตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุกระทำการอันต้องห้าม ตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับถึงวันแต่งตั้ง เป็นต้น และยกเว้นการไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๖) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๕๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๗๐ ยกเว้นตามมาตรา ๑๗๐ (๓) และ (๔) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๕๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และยกเว้นมาตรา ๑๗๐ (๕) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๑๘๔ (๑) เห็นได้ว่า การบัญญัติมิให้นำบทบัญญัติใด ๆ ที่เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้สำหรับรัฐมนตรี มาใช้บังคับนั้น รัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่ามีให้นำบทบัญญัติมาตราใดมาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ รวมทั้งกรณีในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๗๐ ก็ได้บัญญัติยกเว้น (๓) และ (๔) ส่วน (๕) ยกเว้นเฉพาะตามมาตรา ๑๘๔ (๑) ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง มิได้บัญญัติยกเว้นกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๗๐ (๕) ในเรื่องการกระทำอันเป็นการต้องห้ามในกรณีรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ แต่อย่างไรก็ดี ย่อมเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ต้องการป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีเป็นไปโดยสุจริตมิได้มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัวโดยถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงไม่ได้บัญญัติยกเว้นไว้ กรณีจะต้องพิจารณาต่อไปว่า มาตรา ๑๘๗ นำมาใช้กับผู้ถูกร้องหรือไม่ ในเมื่อมาตรา ๑๘๗ วรรคสอง บัญญัติให้ รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือต้องการคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ผู้ถูกร้องอ้างว่า ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ ในขณะที่รัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ก่อนวันประกาศใช้

รัฐธรรมนูญนี้จึงไม่มีวันที่ได้รับแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้ เห็นว่า การให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่ได้รับ การแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนยังคงเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป จะต้อง ถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ตามนัย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๔๓ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๔๓ และ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๔๔) จึงถือว่าผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศตามรัฐธรรมนูญนี้ตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ นอกจากนี้ เลขานุการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แจ้งรอง นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทุกท่านพึงระวังเกี่ยวกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในเรื่องการจัดกันแห่งผลประโยชน์ และไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่ กฎหมายบัญญัติ คือ โดยให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือ หุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย ย่อมถือได้ว่า รัฐมนตรีทุกท่านรวมทั้งผู้ถูกร้องจะต้องรู้และเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและจะต้องปฏิบัติตาม จึงเห็นว่าผู้ถูกร้องซึ่งอยู่ในคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับดังกล่าวรวมถึงคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวน ที่กฎหมายบัญญัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗

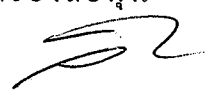
ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อมามีว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ นำมาใช้บังคับกับผู้ถูกร้องได้เพียงใดนั้น เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ เป็นบทบัญญัติที่ให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือ ผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และหากประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าว ต่อไป ให้รัฐมนตรีแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้รัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้ นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้นำมาใช้ บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรีด้วย บทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการ

ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์โดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ และเพื่อป้องกันมิให้รัฐมนตรีมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ได้บัญญัติหลักการไว้เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๘ ในการห้ามมิให้รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท คือ การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทย่อมมีอำนาจบริหารมีสิทธิได้รับผลกำไรจากการดำเนินการ อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์และขัดต่อการทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินและอาจใช้อำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งของตนเอื้อประโยชน์แก่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ตนมีหุ้นส่วนได้ อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญมิได้มุ่งหมายจำกัดสิทธิของรัฐมนตรีในการเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทอย่างเด็ดขาด แต่มุ่งหมายที่จะมิให้รัฐมนตรีถือหุ้นจำนวนมากของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจนทำให้เป็นผู้มีอำนาจจัดการห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้นในเวลาเดียวกันกับที่ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีเพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตไม่เกิดการขัดกันของผลประโยชน์ และหากรัฐมนตรีถือหุ้นเกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทอยู่ก่อนวันเข้ารับตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ รัฐมนตรีจะต้องไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป โดยต้องจำหน่ายหุ้นเหล่านั้น ไม่ว่าจะด้วยการให้หรือขายไปให้เหลือตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และหากรัฐมนตรีประสงค์จะได้ประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือการเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการเหล่านั้นอยู่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสอง ก็ให้กระทำได้โดยให้แจ้งความประสงค์ของตนเป็นหนังสือต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้นิติบุคคลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ

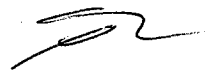

ตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสี่ ได้บัญญัติให้นำความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นดังกล่าวมาใช้ บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี ก็ด้วยเหตุที่ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคล ใกล้เคียงกันในครอบครัวเดียวกันซึ่งอาจกระทำการแทนกันได้ รวมทั้งมีสิทธิในการจัดการทรัพย์สินของ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย แต่หากเป็นบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วย่อมพ้นจากอำนาจปกครองของ บิดามารดา และย่อมต้องมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพของตนเอง รัฐธรรมนูญจึงไม่นำเรื่องความเป็น หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นดังกล่าวมาใช้บังคับ อันจะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคล มากเกินไป นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสี่ ยังได้บัญญัติให้นำเรื่องความเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นดังกล่าวมาใช้บังคับกับการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า บุคคลที่เป็นรัฐมนตรีต้อง ไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ แต่ถ้าเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นของ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ อยู่ก่อนแล้วก็ต้องไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทต่อไป การไม่คงไว้จะกระทำได้โดยการจำหน่ายจ่ายโอนหุ้นในส่วนที่เกินกว่ากฎหมาย บัญญัตินั้นไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่นตามมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่รัฐมนตรีประสงค์จะ ได้รับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทก็สามารถกระทำได้โดย แจ่มประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแต่งตั้งและให้โอนหุ้นให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ตามมาตรา ๑๘๗ วรรคสอง ซึ่งทั้งสองกรณีมีผลเช่นเดียวกันคือ รัฐมนตรีจะไม่มีอำนาจควบคุมบริหารหุ้นหรือหุ้นส่วน ที่เคยเป็นของตนอีกต่อไปแล้ว อันจะช่วยระงับปัญหาการขัดกันของผลประโยชน์ได้ ดังนั้น หากผู้ถูกร้อง ไม่ประสงค์จะได้รับประโยชน์จากความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ผู้ถูกร้องก็ต้องโอนหุ้นในส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติไปให้ผู้อื่น

มีข้อพิจารณาต่อไปว่าหากผู้ถูกร้องไม่ประสงค์จะได้รับประโยชน์จากความเป็นหุ้นส่วนหรือ ผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติและจะโอนหุ้นส่วนที่เกินกว่า จำนวนที่กฎหมายบัญญัติให้แก่บุคคลอื่นจะต้องกระทำเมื่อใด เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นคณะรัฐมนตรี ที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และคู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้น

ในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด จำนวน ๗,๒๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ จำนวน ๖๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละสิบสองของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยได้รับหุ้นจำนวนดังกล่าวมาตั้งแต่ก่อตั้งบริษัท ฯ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๑ และถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด จำนวน ๓,๕๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ จำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละสิบเจ็ดจุดห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยได้รับหุ้นจำนวนดังกล่าวมาตั้งแต่ก่อตั้งบริษัท ฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๓ ซึ่งการถือหุ้นของคู่สมรสผู้ถูกร้องทั้งสองบริษัทเป็นการถือหุ้นหรือคงไว้ซึ่งหุ้นเกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัท ตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ เห็นว่า หากผู้ถูกร้องประสงค์จะโอนหุ้นส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติให้แก่บุคคลอื่น ผู้ถูกร้องย่อมไม่อาจจะดำเนินการโอนหุ้นได้ก่อนวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่อาจทราบว่รัฐธรรมนูญจะประกาศใช้เมื่อใดซึ่งเมื่อนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ มาใช้บังคับกับผู้ถูกร้อง เพื่อความเป็นธรรมจึงต้องมีกำหนดระยะเวลาอันสมควรที่จะให้ผู้ถูกร้องไปดำเนินการ มิใช่ให้ผู้ถูกร้องต้องตกอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ โดยทันทีทำให้ผู้ถูกร้องไม่อาจเลือกได้ว่า จะโอนหุ้นในส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัตินั้นให้แก่บุคคลอื่นหรือ โดยการโอนหุ้นให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสอง สำหรับระยะเวลาในกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่ประสงค์จะได้รับประโยชน์จากความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติและจะโอนหุ้นส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติให้แก่บุคคลอื่นนั้น เห็นว่า การโอนหุ้น หมายถึง การที่หุ้นเปลี่ยนมือจากผู้ถือหุ้นไปสู่ผู้รับโอน ซึ่งการที่หุ้นเปลี่ยนมือจากผู้ถือหุ้นไปสู่ผู้รับโอนนั้นอาจเกิดโดยการแสดงเจตนาทำนิติกรรมระหว่างกัน เช่น การที่หุ้นเปลี่ยนมือโดยเจตนาของผู้ถือหุ้นและผู้รับโอน และการโอนหุ้นโดยผลของกฎหมาย เช่น โดยทางมรดก หรือโดยคำพิพากษาของศาล เป็นต้น อย่างไรก็ตามการโอนหุ้นอาจมีข้อจำกัดในการโอนหุ้นก็ได้ โดยอาจเป็นข้อจำกัดในการโอนหุ้นโดยข้อความกฎหมาย หรือข้อจำกัดในการโอนหุ้นโดยข้อบังคับบริษัท หรือข้อจำกัดในการโอนหุ้นโดยสัญญาผู้ถือหุ้น ซึ่งระยะเวลาในการโอนหุ้นจะมีระยะเท่าใดนั้นต้องพิจารณาถึงประเภทของหุ้นและข้อจำกัดในการโอนหุ้นประกอบด้วย ทั้งนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง ไม่ได้กำหนดรายละเอียด วิธีการในกรณีดังกล่าวไว้เหมือนเช่นกรณีรัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นผู้ถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๘๗

พรรคสอง ที่มีความมุ่งหมายไม่ต้องการให้รัฐมนตรีคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นใน
ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และกำหนดระยะเวลาให้รัฐมนตรีต้องแจ้ง
ต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
แต่งตั้ง ย่อมแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายให้รัฐมนตรีจะต้องแสดงเจตนาว่าไม่ต้องการคงไว้
ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปโดยจะต้องแสดงเจตนาภายในสามสิบวัน
นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี
พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๕ ที่กำหนดระยะเวลาสามสิบวันในการแสดงความประสงค์จะได้รับประโยชน์
จากการเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ทราบต่อไป ในกรณีที่รัฐมนตรีได้รับหุ้นส่วนหรือหุ้นและผลประโยชน์ที่เกิดจากการจัดการหุ้นส่วน
หรือหุ้นกลับคืนมาเนื่องจากนิติบุคคลที่รับโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีเลิกกิจการหรือล้มละลาย
หรือกรณีที่รัฐมนตรีได้รับโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นเพิ่มขึ้นในระหว่างการดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ดังนั้น
ในกรณีนี้จึงเห็นว่า ในกรณีที่รัฐมนตรีประสงค์จะโอนหุ้นให้แก่บุคคลอื่นจะต้องดำเนินการโอนหุ้น
ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ด้วยเหตุนี้เมื่อผู้ถูกร้องประสงค์จะโอนหุ้นให้แก่บุคคลอื่น
ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการโอนหุ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ซึ่งในคดีนี้คือ วันที่ ๖
เมษายน ๒๕๖๐ เช่นเดียวกัน

ประเด็นที่สอง คู่สมรสของผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นให้บุคคลอื่นถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่
เมื่อผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของผู้ถูกร้องประสงค์จะโอนหุ้นให้แก่บุคคลอื่น ผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของ
ผู้ถูกร้องก็ต้องดำเนินการโอนหุ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับการแต่งตั้ง คือ วันที่ ๖
เมษายน ๒๕๖๐ เช่นเดียวกัน ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า บริษัท ปานะวงส์ จำกัด ได้จดทะเบียนเป็น
นิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๑ และบริษัท ปานะวงส์รีแอลที จำกัด
ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๓ ทั้งสองบริษัทมีนางนริรัตน์
ปรมัตถ์วินัย คู่สมรสผู้ถูกร้องเป็นกรรมการ โดยคู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด จำนวน
๗,๒๐๐ หุ้น เลขหมายของหุ้น ๑๕๐๐๑ ถึง ๒๒๒๐๐ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒ และเมื่อวันที่
๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ คู่สมรสผู้ถูกร้องได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นของบริษัท
ปานะวงส์ จำกัด เลขหมายของหุ้น ๑๗๔๐๑ ถึง ๒๒๒๐๐ รวมจำนวน ๔,๘๐๐ หุ้น ให้กับนายเพื่อน

ปรมัตถ์วินัย บุตรที่บรรลุนิติภาวะ โดยได้ทำหนังสือสัญญาโอนหุ้น ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาอนุมัติการโอนหุ้นในวันดังกล่าว ปัจจุบันคู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด จำนวน ๒,๔๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ และถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด จำนวน ๓,๕๐๐ หุ้น เลขหมายของหุ้น ๐๘๐๐๑ ถึง ๑๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๗ และเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ คู่สมรสผู้ถูกร้องได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นของ บริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด เลขหมายของหุ้น ๐๘๘๐๑ ถึง ๑๑๕๐๐ รวมจำนวนหุ้น ๒,๗๐๐ หุ้น ให้กับนายเพื่อน ปรมัตถ์วินัย บุตรที่บรรลุนิติภาวะ โดยได้ทำหนังสือสัญญาโอนหุ้น ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาอนุมัติการโอนหุ้นในวันดังกล่าว ปัจจุบันคู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด จำนวน ๘๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้

เมื่อพิจารณารายงานการประชุมสามัญประจำปีและวิสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ จำกัด ในกรณีที่มีการรับรองการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นครั้งอื่นก่อนปี ๒๕๖๐ มีรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นที่ไม่ใช่การเพิ่มทุนดังนี้

๑. ปี ๒๕๓๒ การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นกรณีการเสียชีวิตของนาวาโท ตัปนวงศ์ บุนนาค และนางกัญญา บุนนาค ผู้ถือหุ้นชุดจัดตั้งบริษัท โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นให้กับผู้รับมรดก ตามกฎหมายซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจำนวน ๔ คน เนื่องจากบริษัท ปานะวงส์ จำกัด ไม่ได้จัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นครั้งนี้ไว้ เพราะระยะเวลาเกินกว่ายี่สิบปี จึงไม่สามารถนำส่งศาลได้ บริษัทจึงขอส่งเอกสารคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด (แบบ บอจ.๑) ที่ได้คัดสำเนาจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปรากฏตามคำขอที่ (๓) ๖๖๗๘/๒๕๓๒ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๓๒ แจ้งการออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของนาวาโท ตัปนวงศ์ บุนนาค และการเข้าเป็นกรรมการของนายปณวัฒน์ บุนนาค ซึ่งบริษัทได้แนบรายการจดทะเบียนและเอกสารประกอบคำขอดังกล่าว ได้แก่ รายงานการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๓๒ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๒ ประกอบคำขอ และนายทะเบียนรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๑๒

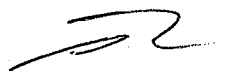

กันยายน ๒๕๓๒ ระยะเวลานับจากวันประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นจนถึงวันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งสิ้น ๑๘ วัน

๒. ปี ๒๕๔๐ การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นกรณีการเสียชีวิตของนางธิติมดี ทั้งสุบุตร ผู้ถือหุ้นชุดจัดตั้งบริษัท โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นให้กับนายตรีวัฒน์ ทั้งสุบุตร และบุตร ๒ คน คือ นางธัญญา วงศ์เย็น (สกุลเดิม ทั้งสุบุตร) และนายวิวัฒน์ ทั้งสุบุตร ตามมติที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๐ เนื่องจากบริษัท ปานะวงส์ จำกัด ไม่ได้จัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นครั้งนี้ไว้ เพราะระยะเวลาเกินกว่ายี่สิบปี จึงไม่สามารถนำส่งศาลได้ บริษัทจึงขอส่งเอกสารคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด (แบบ บอจ.๑) ที่ได้คัดสำเนาจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปรากฏตามคำขอที่ (๔) ๒๖๖๕/๒๕๔๐ ฉบับลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๐ แจ้งการออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของนางธิติมดี ทั้งสุบุตร ซึ่งบริษัทได้แนบรายการจดทะเบียนและเอกสารประกอบคำขอ ได้แก่ รายงานการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๐ จนถึงวันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งสิ้น ๑๔ วัน

รายงานการประชุมสามัญประจำปีและวิสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที่ จำกัด ในกรณีที่มีการรับรองการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นครั้งอื่นก่อนปี ๒๕๖๐ รายละเอียดการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นที่ไม่ใช่การเพิ่มทุนมีดังนี้

๑. ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นกรณีการเสียชีวิตของนาวาโท ตัปนวงศ์ บุนนาค และนางกัญญา บุนนาค ผู้ถือหุ้นชุดจัดตั้งบริษัท โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นให้กับผู้รับมรดก ตามกฎหมายซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจำนวน ๔ คน เนื่องจากบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที่ จำกัด ไม่ได้จัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นครั้งนี้ไว้ เพราะระยะเวลาเกินกว่ายี่สิบปีจึงไม่สามารถนำส่งศาลได้ บริษัทจึงขอส่งเอกสารคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด (แบบ บอจ.๑) ที่ได้คัดสำเนาจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปรากฏตามคำขอที่ (๒) ๖๖๔๖/๒๕๓๒ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๓๒ แจ้งการออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของนาวาโท ตัปนวงศ์ บุนนาค และการเข้าเป็นกรรมการของนายปุลณวัฒน์ บุนนาค ซึ่งบริษัทได้แนบรายการจดทะเบียนและเอกสารประกอบคำขอดังกล่าว ได้แก่ รายงานการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๓๒ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๒ ประกอบคำขอ และนายทะเบียนรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๘

กันยายน ๒๕๓๒ ระยะเวลานับจากวันประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น จนถึงวันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน
แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งสิ้น ๑๕ วัน

๒. ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นกรณีการเสียชีวิตของนางชิติมดี
ทังสุบุตร ผู้ถือหุ้นชุดจัดตั้งบริษัท โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นให้กับนายตรีวัฒน์ ทังสุบุตร ตามมติที่ประชุม
วิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๐ ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้น
(นายตรีวัฒน์ ทังสุบุตร) ไม่ได้ส่งหลักฐานการโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นให้กับบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที่
จำกัด จึงยังไม่ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในขณะนั้น เนื่องจากบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที่ จำกัด ไม่ได้
จัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรองการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในหุ้นครั้งนี้ไว้ เพราะระยะเวลา
เกินกว่ายี่สิบปีจึงไม่สามารถนำส่งศาลได้ บริษัทจึงขอส่งเอกสารคำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด (แบบ บจ.๑)
ที่ได้คัดสำเนาจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปรากฏตามคำขอที่ (๓) ๕๕๘๐/๒๕๔๐ ฉบับลงวันที่ ๒๐
มิถุนายน ๒๕๔๐ แจ้งการออกจากการเป็นกรรมการบริษัทของนางชิติมดี ทังสุบุตร ซึ่งบริษัทได้แนบ
รายการจดทะเบียนและเอกสารประกอบคำขอ ได้แก่ รายงานการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่
๑/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๐ จนถึงวันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติม
รวมทั้งสิ้น ๑๔ วัน

พิจารณาแล้วเห็นว่า หุ้นในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด และบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที่ จำกัด
เป็นหุ้นชนิดระบุชื่อ ซึ่งการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๑๑๒๕ บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อจะต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ
ผู้โอนและผู้รับโอน โดยมีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้นด้วยแล้ว มิฉะนั้นจะเป็น
โมฆะ ซึ่งเป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ วรรคสอง
และจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้มีการแจ้งการโอนให้บริษัทจดทะเบียนการโอนลงในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น
หากไม่มีการจดแจ้งการรับโอนลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น การโอนนั้นก็ยังไม่ใช้บังคับบริษัทหรือบุคคลภายนอก
ไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ วรรคสาม และให้เป็นหน้าที่ของกรรมการ
ที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาที่ประชุม และรายชื่อผู้ที่ขาดจากเป็น
ผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้ว ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมีให้ช้ากว่าวันที่
สิบสี่นับแต่การประชุมสามัญ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๓๕ วรรคสอง การที่

คู่สมรสผู้ถูกร้องได้ดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นของบริษัททั้งสองให้บุตรที่บรรลุนิติภาวะ เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น บริษัท ปานะวงส์ จำกัด ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ รวมทั้งที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น บริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ ได้อนุมัติการโอนหุ้นดังกล่าว นั้น ปรากฏว่า นายตรีวัฒน์ ทั้งสุขบุตร กรรมการผู้จัดการ บริษัท ปานะวงส์ จำกัด ได้ลงชื่อในฐานะพยานในหนังสือสัญญาโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นของคู่สมรสผู้ถูกร้อง และเป็นประธานในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ และนายภักฎการก์ บุญนาค กรรมการผู้จัดการ บริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด ได้ลงชื่อในฐานะพยานในหนังสือสัญญาโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นของคู่สมรสผู้ถูกร้อง และเป็นประธานในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ บุคคลทั้งสองจึงเกี่ยวข้องโดยตรงและทราบข้อมูลรายละเอียดการโอนหุ้นดังกล่าว และถือว่าบริษัททราบเรื่องการโอนหุ้นดังกล่าวแล้ว โดยในทางไต่สวน กรรมการผู้จัดการบริษัททั้งสองแห่ง ได้ให้การตรงกันว่าหุ้นของบริษัทเป็นหุ้นประเภทระบุชื่อ ถ้ามีการโอนหุ้นต้องแจ้งให้บริษัททราบและแก้ไขในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท ซึ่งในทางปฏิบัติจะต้องนำเข้าไปประชุมเพื่อรับรองก่อนนำข้อมูลแจ้งให้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ประกอบกับสำนักงานบัญชีขอเวลาในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนผู้ถือหุ้นให้แล้วเสร็จภายในเวลา ๖ เดือน เห็นว่า เนื่องจากบริษัททั้งสองเป็นบริษัทภายในครอบครัวมีผู้ถือหุ้นจำนวนไม่มาก การเรียกประชุมผู้ถือหุ้น การจัดทำเอกสารการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ของผู้ถือหุ้นสามารถกระทำได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และการดำเนินการแจ้งเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ทางทะเบียนของผู้ถือหุ้นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทครั้งที่ผ่าน ๆ มา บริษัททั้งสองจัดให้มีการประชุมวิสามัญในการพิจารณาการโอนหุ้น โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการแล้วเสร็จไม่เกินสามสิบวัน ข้อกล่าวอ้างของบริษัททั้งสองที่คู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นอยู่ว่าต้องใช้เวลา ๖ เดือน จึงไม่สมเหตุผล นอกจากนี้ การที่กรรมการผู้จัดการบริษัททั้งสองแจ้งข้อมูลการถือหุ้นต่อคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงของผู้ร้องว่าจำนวนหุ้นไม่ได้เปลี่ยนแปลงจนถึงปัจจุบัน สัดส่วนยังเป็นจำนวนเท่าเดิม โดยกรรมการผู้จัดการของบริษัททั้งสองอ้างว่าได้รายงานตามข้อมูลเดิมที่ปรากฏในทะเบียนของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ทั้งที่กรรมการทั้งสองบริษัททราบถึงข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก่อนแล้ว และสามารถแจ้งข้อมูลที่ว่านี้ต่อคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ แต่มิได้มีการแจ้งข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ผิดปกติวิสัยของ

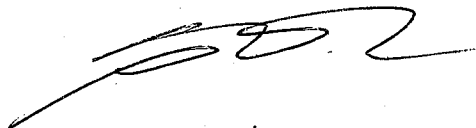

กรรมการผู้จัดการบริษัททั้งสอง ทั้งที่ปรากฏชัดเจนในหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ด่วนที่สุด ที่ ลต ๐๒๐๓/๔๓๕๕ และที่ ลต ๐๒๐๓/๔๓๕๖ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึงบริษัททั้งสอง
ตามเอกสารหมายเลข ๑๑ และหมายเลข ๑๒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลการถือหุ้นของ
คู่สมรสของรัฐมนตรีโดยมีใจความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวน
ข้อเท็จจริง กรณีมีการร้องขอให้ตรวจสอบรัฐมนตรีว่ามีการกระทำเข้าข่ายเป็นการขัดกันแห่ง
ผลประโยชน์ตามหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญ และจะเข้าข่ายเป็นการขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๔ กรรมการผู้จัดการบริษัททั้งสองยอมรับดีว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสมควรให้ข้อมูลนี้ต่อคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง นอกจากนี้
ยังปรากฏข้อเท็จจริงในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ จำกัด ว่าได้ลงรายการหุ้นที่โอนไป
ของคู่สมรสผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ เลขหมายหุ้น ๑๗๔๐๑ ถึง ๒๒๒๐๐ ให้นายเพื่อน
ปรมัตถ์วินัย จำนวน ๔,๘๐๐ หุ้น ตามหนังสือโอนกรรมสิทธิ์ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ และ
ตามสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด ได้ลงรายการหุ้นที่โอนไปของคู่สมรส
ผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ เลขหมายหุ้น ๐๘๘๐๑ ถึง ๑๑๕๐๐ ให้นายเพื่อน ปรมัตถ์วินัย
จำนวน ๒,๗๐๐ หุ้น ตามหนังสือโอนกรรมสิทธิ์ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งมีวันที่โอนตรง
กับเอกสารสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ. ๕) ในการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัททั้งสอง
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ ที่ระบุว่าจำนวนหุ้นของคู่สมรสผู้ถูกร้อง ได้เปลี่ยนแปลงลดลงไม่เกินจำนวนที่กฎหมาย
กำหนดในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ การที่สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัททั้งสองลงรายการในการโอน
หุ้นของคู่สมรสผู้ถูกร้องเป็นวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ ย่อมเป็นการผิดปกติ เนื่องจากการลงรายการ
ในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัททั้งสองเป็นเรื่องที่บริษัทสามารถแก้ไขการ โอนหุ้นลงในสมุด
ทะเบียนผู้ถือหุ้นได้เองภายในบริษัทหลังจากที่ประชุมได้อนุมัติการ โอนหุ้นของคู่สมรสผู้ถูกร้องตั้งแต่
วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ และวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องขอให้สำนักงานบัญชี
ดำเนินการประกอบกับสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ.๕) ในวันประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่
๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งบริษัททั้งสอง
ได้ส่งทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (DBD e-Filing) เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ เป็นเอกสารที่บริษัททั้งสอง
จัดทำส่งต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทโดยมีกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัททั้งสองเป็นผู้ลงลายมือชื่อ

รับรองความถูกต้องและเป็นเอกสารของทางราชการที่รายการจำนวนหุ้นที่ถือของกลุ่มผู้ถือหุ้นมีการเปลี่ยนแปลงลดลงและไม่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเชื่อได้ว่ายังไม่มี การโอนหุ้นภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนั้น กลุ่มสมรสของผู้ถือหุ้นมิได้โอนหุ้นให้บุคคลอื่นโดยถูกต้องตามกฎหมาย จึงถือว่าผู้ร้องได้ กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์และเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ร้องสิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ร้องสิ้นสุดลงเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็น รัฐมนตรี เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง เฉพาะตัวเมื่อกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๗ ซึ่งหมายถึงว่า เมื่อมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ตามที่กำหนดไว้เกิดขึ้นความเป็นรัฐมนตรีย่อมต้องสิ้นสุดลงทันที ไม่ใช่สิ้นสุดลงในวันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของนายคอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบ มาตรา ๑๘๗ ตั้งแต่วันที่พ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่รับแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้ คือ วันที่ รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐

(นายวรวิทย์ กังสศิเทียม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ